

TISKOVÁ ZPRÁVA

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1
Tel.: 286 840 586

E-mail: ondrej.malina@soc.cas.cz

Postoje a aktivity české společnosti vzhledem k životnímu prostředí - květen 2016

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v16-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. – 16. 5. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1015</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>235</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OE.38, OE.39, OE.2, OE.26</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>10. června 2016</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Ondřej Malina</i>

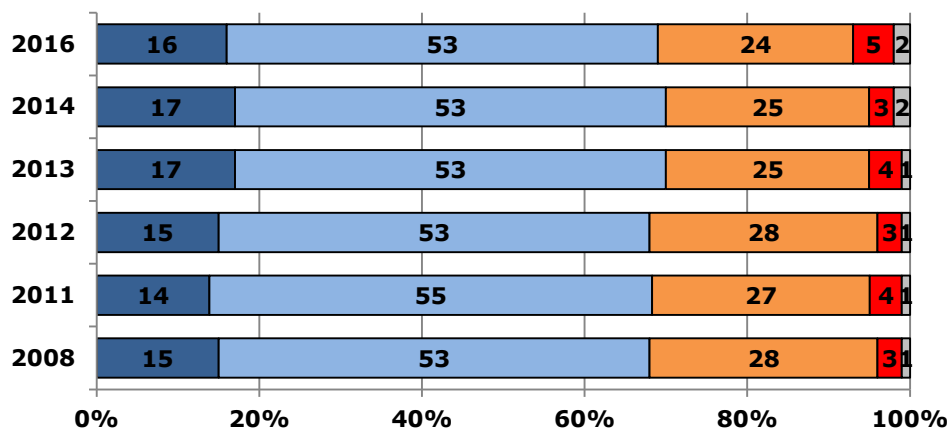
V rámci květnového šetření Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. položilo čtyři otázky zaměřené na životní prostředí. První otázka zjišťovala zájem o informace spojené s šetrným chováním k životnímu prostředí, druhá otázka dala respondentům prostor k vyjádření subjektivního pocitu informovanosti o šetrném chování k životnímu prostředí, třetí otázka mapovala vlastní praktiky domácností respondentů v kontextu životního prostředí, čtvrtá otázka zkoumala občanské aktivity respondentů vzhledem k ochraně životního prostředí.

Jak je patrné z grafu 1, 69 % obyvatel České republiky se o informace spojené s životním prostředím zajímá¹, z toho 16 % se o tyto informace „rozhodně zajímá“ a 53 % „spíše zajímá“. Oproti tomu 29 % obyvatel České republiky se o informace spojené s životním prostředím nezajímá. 24 % obyvatel se o tyto informace „spíše nezajímá“ a 5 % „rozhodně nezajímá“. Zbývá 2 % obyvatel zvolila odpověď nevím.

¹ Znění otázky: „Zajímáte se o informace, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí?“

Graf 1: Zájem o informace, jak se chovat k životnímu prostředí (%)

■ rozhodně se zajímá ■ spíše se zajímá ■ spíše se nezajímá ■ rozhodně se nezajímá ■ neví

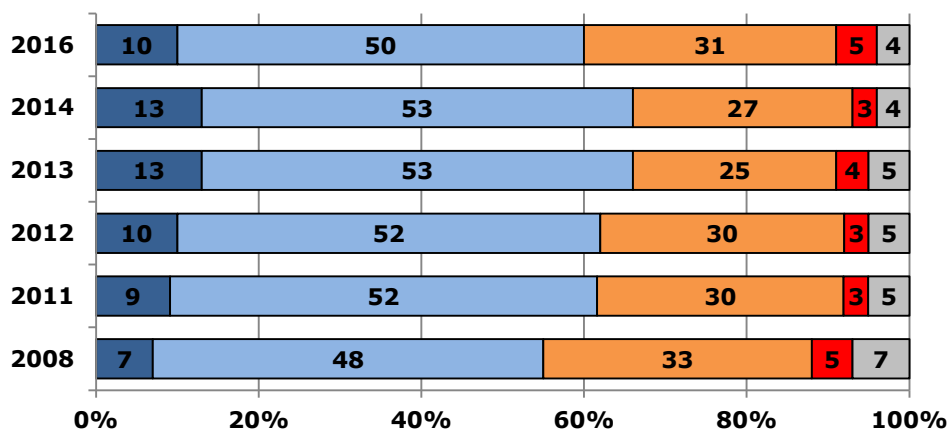
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 2.* – 16. 5. 2016, 1015 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podrobnější analýza ukazuje, že zájem o informace spojené s chováním k životnímu prostředí je ve statisticky signifikantním vztahu se vzděláním respondenta a subjektivním hodnocením životní úrovně domácnosti respondenta. Lidé s vysokoškolským vzděláním volí více odpověď „spíše se zajímá“ (61 %). Lidé se základním vzděláním častěji uváděli odpověď „rozhodně se zajímá“ (11 %). Lidé deklarující dobrou životní úroveň vlastní domácnosti signifikantně více volí odpověď „rozhodně se zajímá“ (21 %). Lidé považující životní své úroveň domácnosti za špatnou častěji vybírali odpověď „spíše se nezajímá“ (32 %). Jak je dále patrné z grafu 1, zájem o informace spojené s chováním k životnímu prostředí se oproti roku 2014 téměř nezměnil a je tak po celou dobu sledování (od roku 2008) velmi stabilní.

Graf 2 zobrazuje rozložení odpovědí na otázku, zdali si respondent myslí, že má dostatek informací o tom, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí². Tři pětiny (60 %) respondentů deklarují dostatečnou informovanost, z toho 10 % volilo odpověď „rozhodně dostatek“ a 50 % volilo odpověď „spíše dostatek“. Více jak třetina (36 %) respondentů vnímá svoji informovanost jako nedostatečnou, z toho 31 % volilo odpověď „spíše nedostatek“ a 5 % odpověď „rozhodně nedostatek“.

² Znění otázky: „Máte dostatek či nedostatek informací o tom, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí?“

Graf 2: Vnímání dostatku informací, jak se chovat k životnímu prostředí (%)

■ rozhodně dostatek ■ spíše dostatek ■ spíše nedostatek ■ rozhodně nedostatek ■ neví

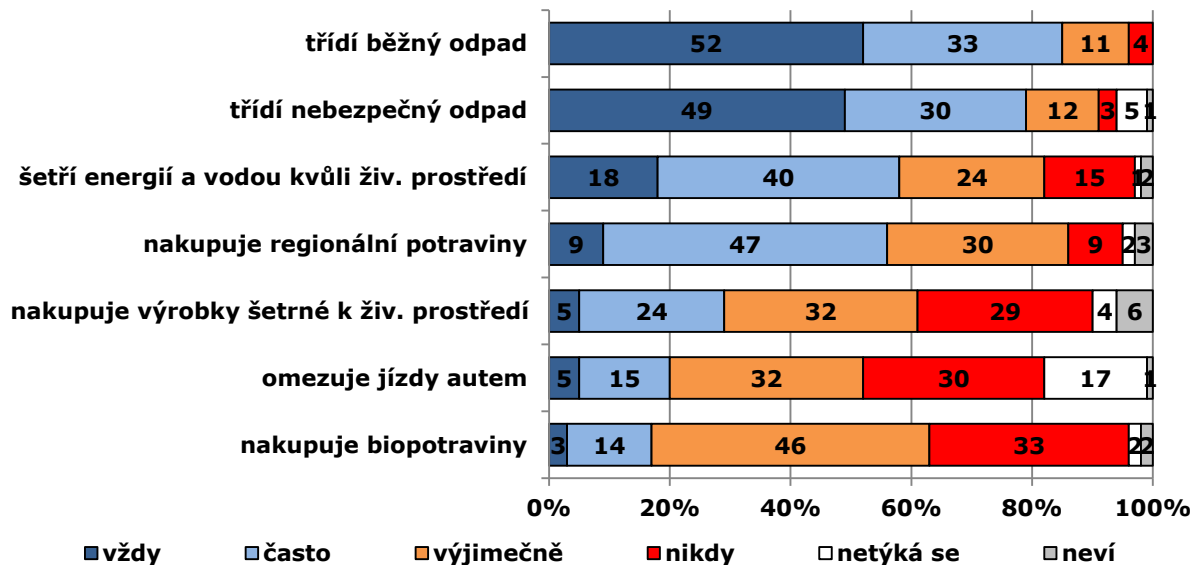
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 2. – 16. 5. 2016, 1015 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.*

Jak ukazuje podrobnější analýza, zájem o informace, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí, do velké míry ovlivňuje vnímání vlastní informovanosti o šetrném chování k životnímu prostředí. Lidé, kteří volili v otázce mapující zájem o informace odpověď „rozhodně se zajímá“, významně častěji volili u otázky zkoumající subjektivní pocit informovanosti odpověď „rozhodně dostatek“ (35 %). Pakliže lidé uváděli v otázce mapující zájem o informace odpověď „rozhodně se nezajímá“, významně častěji taktéž volili u otázky zkoumající subjektivní pocit informovanosti odpověď „rozhodně nedostatek“ (35 %). Vzdělání má taktéž signifikantní vliv na to, zda si lidé myslí, že mají dostatek informací o šetrném chování k životnímu prostředí. Pouze 6 % lidí se základním vzděláním si myslí, že má „rozhodně dostatek“ informací o šetrném chování k životnímu prostředí. Opačně, 57 % lidí s vysokoškolským vzděláním si myslí, že má informací „spíše dostatek“. Časové srovnání ukazuje, že v úhrnu poklesl od roku 2014 počet lidí vnímajících svoji informovanost o šetrném chování k životnímu prostředí jako dostatečnou (o 6 procentních bodů).

Další otázka našeho výzkumu se zaměřila na chování domácností respondentů vzhledem k životnímu prostředí³. Více jak čtyři pětiny domácností třídí běžný odpad (85 %). Téměř čtyři pětiny domácností (79 %) třídí nebezpečný odpad. Necelé tři pětiny domácností (58 %) šetří energiemi a vodou z důvodu ochrany životního prostředí. Nadpoloviční většina domácností (56 %) nakupuje regionální potraviny. Podstatně méně domácností, necelá jedna třetina (29 %), nakupuje výrobky šetrné k životnímu prostředí. Jedna pětina domácností (20 %) omezuje z důvodu ochrany životního prostředí jízdy autem. Necelá jedna pětina domácností (17 %) nakupuje biopotraviny.

³ Znění otázky: „Pokud jde o vaši domácnost a) odevzdáváte, třídíte nebezpečný odpad, b) třídíte běžný odpad, c) nakupujete biopotraviny, d) řídíte se při nákupu výrobků (např. pracích prášků) tím, zda jsou šetrné k životnímu prostředí, e) omezuje jízdy autem z důvodu ochrany životního prostředí, f) šetříte energiemi a vodou z důvodu ochrany životního prostředí, g) nakupujete regionální potraviny?“

Graf 3: Aktivity domácností vzhledem k životnímu prostředí (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 16. 5. 2016, 1015 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podrobnější analýza vztahu mezi vzděláním respondenta a aktivitami jeho domácnosti zaměřenými na životní prostředí ukazuje, že se vzrůstajícím vzděláním respondenta výrazně vzrůstá počet lidí třídících odpad, jak běžný, tak nebezpečný. Lidé s vysokoškolským vzděláním taktéž signifikantně častěji volí odpověď „často“ u otázky, zdali nakupují biopotraviny a řídí se při nákupu výrobků tím, zda jsou šetrné k životnímu prostředí. Opačně je tomu u lidí se základním vzděláním. Analýza dále ukazuje, že domácnosti respondentů s vysokoškolským vzděláním signifikantně častěji nakupují regionální potraviny a šetří energiemi z důvodu ochrany životního prostředí.

Tabulka 1 ukazuje časovou řadu mapující chování domácností vzhledem k životnímu prostředí od roku 2002 do současnosti. V roce 2016, ve srovnání s rokem 2015, se významně nezměnil podíl domácností třídících jak běžný, tak nebezpečný odpad. Nicméně od roku 2002 do současnosti můžeme sledovat téměř neustálý růst podílu domácností třídících oba typy odpadu. U běžného odpadu došlo k nárůstu o 29 procentních bodů, u nebezpečného odpadu došlo k nárůstu o 22 procentních bodů. V roce 2016, ve srovnání s rokem 2015, významně narostl počet domácností šetřících vodu a energii, z 53 % na 58 %. Od prvního měření v roce 2002 podíl domácností šetřících vodu a energii kvůli životnímu prostředí narostl o 18 %. Podíl domácností nakupujících výrobky šetrné k životnímu prostředí se v roce 2016, ve srovnání s rokem 2015, zvýšil z 24 % na 29 %. Počet domácností omezujících jízdu autem nebo nakupujících biopotraviny v roce 2016 významně nezměnil. Podíl domácností nakupujících regionální potraviny byl v letošním roce měřen poprvé.

Tabulka 1: Aktivity domácností vzhledem k životnímu prostředí, časová řada (%)

	02	04	05	06	07	08	09	11	12	13	14	15	16
	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
třídí běžný odpad	56/42	67/32	74/24	76/23	78/21	81/18	80/18	82/18	82/18	83/16	83/16	87/13	85/15
třídí nebezpečný odpad	57/36	70/26	72/24	71/18	72/20	71/21	75/19	74/22	76/18	79/17	77/17	81/15	79/15
šetří energií a vodou kvůli živ. prostředí	40/56	42/54	46/50	48/46	53/44	48/48	47/50	49/48	53/44	53/44	54/44	53/45	58/39
nakupuje výrobky šetrné k živ. prostředí	43/44	26/61	31/56	32/54	34/55	29/59	29/61	27/64	26/62	28/63	27/63	24/67	29/61
omezuje jízdy autem	16/75	15/76	18/73	17/57	15/57	12/61	13/64	17/65	19/60	20/62	22/62	18/63	20/62
nakupuje biopotraviny	--	--	--	--	--	12/82	11/85	12/85	10/83	13/85	15/81	15/81	17/79
nakupuje regionální potraviny	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	56/39

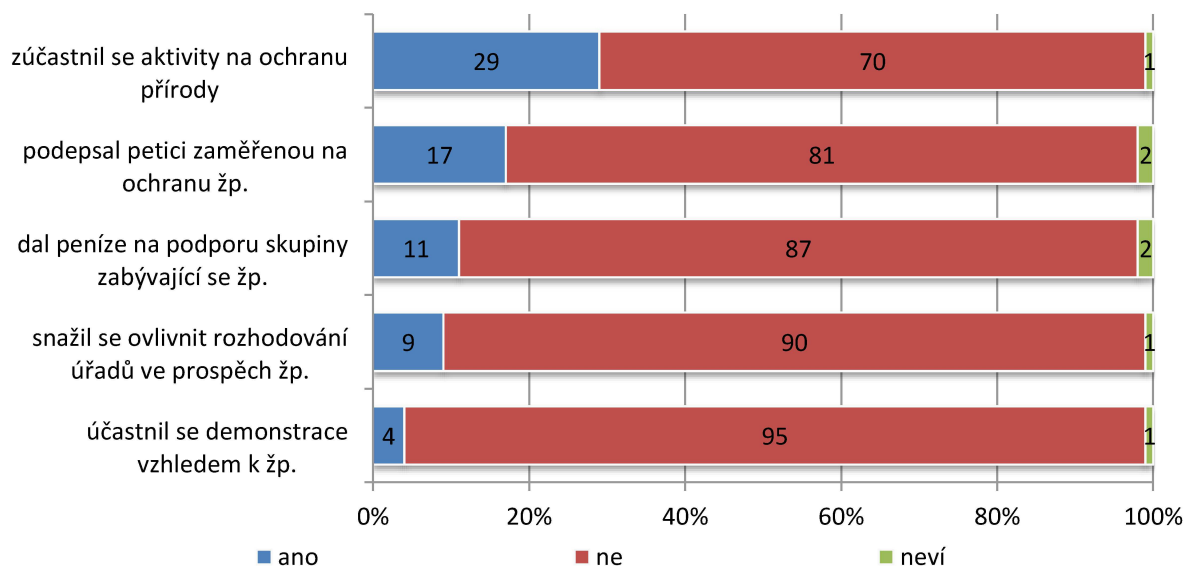
Pozn.: Údaje v tabulce představují součty podílů odpovědí „vždy“ + „často“/„výjimečně“ + „nikdy“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“ a „netýká se“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 16. 5. 2016, 1015 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 4 zobrazuje podíly respondentů, kteří se v posledních pěti letech zúčastnili nějaké občanské aktivity vzhledem k životnímu prostředí⁴. Téměř třetina respondentů (29 %) se zúčastnila aktivity za účelem ochrany přírody. Necelá jedna pětina respondentů (17 %) podepsala petici zaměřenou na ochranu životního prostředí. Více jak desetina (11 %) respondentů dala peníze na podporu nějaké skupiny zabývající se životním prostředím. Necelá desetina respondentů (9 %) se snažila ovlivnit rozhodování úřadů ve prospěch životního prostředí. Velmi malý podíl respondentů (4 %) se zúčastnil protestu/demonstrace na podporu životního prostředí.

⁴ Znění otázky: „V posledních pěti letech jste a) podepsal petici týkající se životního prostředí, b) dal peníze na podporu nějaké skupiny, hnutí, které se zabývá ochranou životního prostředí, c) zúčastnil se protestu nebo demonstrace, které se týkaly životního prostředí, d) zúčastnil se aktivit na ochranu přírody – např. brigády, obnovy zeleně, f) snažil se ovlivnit (např. dopisem, účastí na jednání zastupitelstva) rozhodování úřadu ve prospěch životního prostředí?“

Graf 4: Občanské aktivity v poslední pěti letech vzhledem k životnímu prostředí (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 2. – 16. 5. 2016, 1015 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.*

Podrobnější analýza ukazuje, že vzdělání často významně ovlivňuje, zdali respondent podnikl některou z občanských aktivit vzhledem k životnímu prostředí. Vysokoškolsky vzdělání respondenti v posledních pěti letech významně častěji, vzhledem k životnímu prostředí, podepsali petici, podpořili finančně nějakou skupinu nebo ovlivnili úřady. Občanské aktivity zaměřené na životní prostředí nejsou statisticky významně ovlivněny levopřevahou politickou orientací respondenta. Respondenti volí odpověď „rozhodně se zajímá“ u otázky mapující zájem o informace, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí, významně častěji participovali v posledních pěti letech na jedné z občanských aktivit vzhledem k životnímu prostředí. Respondenti volí odpověď „rozhodně dostatek“ u otázky mapující subjektivní informovanost o tom, jak se chovat k životnímu prostředí, v posledních pěti letech významně častěji, vzhledem k životnímu prostředí, podepsali petici, dali peníze organizaci, zúčastnili se nějaké aktivity nebo se snažili ovlivnit úřady.

Tabulka 2 zobrazuje časovou řadu měření jednotlivých občanských aktivit zaměřených na životní prostředí. V roce 2016, oproti roku 2014, narostl o 3 procentní body, což je na hranici statistické významnosti, počet respondentů, kteří se v posledních pěti letech zúčastnili občanské aktivity spojené s ochranou přírody. Oproti roku 2004 je podíl respondentů účastnících se aktivit na ochranu stále menší. Na hraně statistické významnosti došlo k poklesu (ze 7 % na 4 %) podílu respondentů, kteří se v posledních 5 letech účastnili demonstrace zaměřené na životní prostředí. Tento podíl je od roku 2004 víceméně stabilní.

Tabulka 2: Občanské aktivity vzhledem k životnímu prostředí, časová řada (%)

	04	05	06	07	08	11	13	14	16
	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
zúčastnil se aktivit na ochranu přírody	33/66	34/66	37/62	34/65	35/64	26/73	27/72	26/74	29/70
podepsal petici	14/82	13/85	16/82	17/81	15/84	17/81	17/81	18/80	17/81
dal peníze na podporu skupiny zabývající se ŽP	11/87	14/84	12/86	13/86	13/85	14/85	12/87	12/86	11/87
snažil se ovlivnit rozhodování úřadů	-	-	-	-	10/90	9/90	8/92	8/91	9/90
zúčastnil se demonstrace	5/95	4/96	5/94	5/94	6/94	5/94	6/93	7/92	4/95

Pozn.: Údaje v tabulce představují součty podílů odpovědí „ano“ / „ne“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“ a „netýká se“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 2. – 16. 5. 2016, 1015 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.*